

ידיעות תל-אביב יפו

8.3.13 יום שישי, כ"ו באדר תשע"ג ■ חינוך לקוראי "ידיעות אחרונות"

האם יצליח המאבק הציבורי לבטל ברגע האחרון את פרויקט הבנייה האימתני ברכס הכורכר ובכך להציל את שמורת הטבע הנדירה? • קרין ספינגולד, 72

חור מבטחים

הופכים כל אבן

ההפגנה המתוכננת לשבוע הבא מול משרדי המועצה הלאומית לתכנון ובנייה • מיצגים של תלמידי בתי ספר על חשיבות שימור הטבע • ההחתמה על העצומה • ההסכמה לבניית 12 אלף יחידות דיור והכעס על העירייה • פעולות ההתנגדות של המטה להצלת רכס הכורכר היחיד שנשאר בגוש דן וחוף הים הצמוד לו המוגדר שמורת טבע פראית ונדירה תופסות תאוצה וסוחפות אלפים • והנה, תכף בא עוד גל גדול של מחאה

✖ קרין ספינגולד

האם הציבור רוצה לאבד את הרכס? צילום: שי אפרתי

+ ספק אם בעיריית תל אביב לקחו בחשבון את הגל האדיר הזה. למר די הפגנות ומחאות שנוגדות בעיר חרשות לבקרים, מאתקת דפני לוף את מוט האוויר הראשון בשדרות רוטשילד בקיץ 2011, כנראה הניחו שם שההתנגדות לה פכת הרכס הטבעי האחרון של תל אביב לשל מת בטון, מלט ורשאל מלאכותי לא תהיה גדולה, שהיא תעבור איכשהו מעל הרדאר של התושבים ושמשפר הערניים מביניהם לא יהיה רב, אבל זה לא קרה. נחשול אדומי אקטיביסטי מוציא בשבועות האחרונים רבים מתושבי תל אביב מבתייהם להפגנות שמטרתן להשאיר את חוף הים פתוח וטבעי. בחזית המשפטית של המאבק עומדת עו"ד גלית סמואל, יו"ר פורום תושבים למען טבע עירוני ואיכות הסביבה בתל אביב-יפו. עו"ד סמואל ואלפי פעילים יציפו ביום המישי הבא (14.3) ב-8:00 בבוקר את הרחבה שמול משרדי המועצה הארצית לתכנון ובנייה בירושלים ויקראו לחבריה שלא לתת את ידם להרס הרכס, בתום הדיון שהם יקיימו ביום זה בערך שהגיש מטה המאבק להצלת רכס החוף האחרון בגוש דן. בעיר דורשים פעילי הסביבה להציע תוכנית אלטרנטיבית לתוכנית המתאר תא/3700, שאושרה והופקדה בוועדה המחוזית לתכנון ובנייה במרץ 2010, ובמסגרתה יתרכזו כל הבנייני מורחית לכביש 2040 הקיים, מבלי לפגוע ברכס הכורכר ובשלולית החוף שבאזור. לטענת העיר תרים, ניתן לצופף את הבנייה בפרויקט באמצעות הגבהת הבניינים ולרכוז מורחית לכביש בלי לפגוע בהיקפי הבנייה המתוכננים. עוד מבקשים העותרים להכיר ברכס עד לכביש כשמורת טבע מוגנת שבה יאסרו עבודות פיתוח ובינוי, פרט לשבילים שיאפשרו גישה למטיילים, ולא יפגעו בערכי הטבע של המקום.

אז בצוק לא ייגעו

בעיריית תל אביב עוסקים בתוכנית הבנייה והפיתוח של רכס החוף בצפון מערב העיר כבר יותר מעשור. המתחם המדובר משתרע על פני 1,890 דונם וגבולותיו משהה התעופה שדה דב בדרום ועד גבול תל אביב-הרצליה בצפון, מדרך נמר ושכונת אוזרי חן במזרח ועד הים שבמערב. הרכס הינו הרכס האחרון בגוש דן שבין הרצליה לפלמחים, שנותר טבעי ופראי וללא בינוי ופיתוח. המטיילים בו רואים גבעות כורכר עם פינות חמד, שבילים ושטחים פראיים ופראיים למחצה וגם יותר מ-250 מיני צמחים ובעלי חיים. מה יהיה שם אם תוכנית הפיתוח תעבור? שינוי דרמטי. 12 אלף יחידות דיור, פארק מלאכותי, שלושה מרכזים מסחריים (מיני קניונים) וארבעה חניונים, שלושה מהם בני שש קומות, חצובים מתחת לאדמה בתוך הר הכורכר. כביש 2040 שעובר פה ונסלל במרחק של 500 מטר מהחוף ייהרס ובמקומו ייסלל כביש חדש במרחק של 220 מטר בלבד מהחוף. ראוי לציין כי מטה ההצלה אינו מתנגד לתוכנית בניית יחידות הדיור, שכידוע הכרחית בעיר תל אביב ועונה על צרכים אמיתיים של התרחבות. הם כן מתנגדים להרס שמורת הטבע, ועצומה שמועברת בימים אלה בין תושבי העיר מצרפת בכל יום מתנגדים נוספים. עד יום סגרית המתבה כבר חתמו עליה כמעט 6,000 איש. "רק כשהתוכנית הגיעה לאישור בוועדה המימון הבנייה תושבים שהעירייה עומדת להרוס את כל השמורה", אומר דובר המטה איתמר שחר. "מה שהיה ידוע להם זה שחלק מהאזור מיועד לבנייה ועל אותן 12 אלף יחידות דיור אין לנו ויכוח. יש בכך צורך אמיתי. הבעיה היא שמדובר בשטח מאוד קטן, כמה מאות דונמים, שרובו לא יוקצה ליחידות דיור אלא לפארק מלאכותי, למרכזים מסחריים ולהחניונים. הוויכוח הוא על החלק המערבי שצמוד לחוף, שהוא שטח מצומצם שמלא באזורים מרהיבים לטיולים, סיורים, קמפינג ופיקניקים ושיש בו

זעקה כתובה בחול / צילום: צביקה טישלר

עדיין מינים נדירים של בעלי חיים – שועלים, בוסם, צפרדעים, גרבילים. יותר מ-200 מינים נדירים. זה מאבק מאור מוצרק כיוון שהוא מתייחס לשטח הפתוח הכמעט אחרון שנשאר בגוש דן. באים לשם מכל הארץ. זה לא אינטרס של תל אביבים בלבד. כולם מוצאים בו ערך כי עור אחר כזה אין. השאלה הכי מהותית היא האם יש צורך בפארק

מלאכותי, שיהיה אחר מני רבים בתל אביב, כשיש שמורת טבע אמיתית? מה הציפיות שלכם מהמועצה האר" צית לתכנן ובנייה?

"הדרישה שלנו היא לא לבטל את התוכנית המלאה, אבל אנחנו רואים סיר כיו לא רע בשקילת המתווה שלה מחדש. אנחנו מקווים שניתן יהיה לשנות לפחות את התכנון שנוגע לרצועת החוף ולהחזי מורחה את מקומות החניה שבתוכנית". עירייתנר (23), סטודנט באוניברסיטת תל אביב ופעיל במטה: "מה שעובר היום בין הכביש לבין החוף הוא שמר רת טבע. התוכנית מרבירת על להחזי את הכביש למקום של 220 מטר מה חוף וכל מה שיהיה בינו לבין המיקום של הכביש הישן הוא מגדלי יורקה. למה אנחנו צריכים את זה? למה אנח נו צריכים בשטח הזה שלושה מרכיבים מסחריים – תנויות ומסעדות, תנוי עליון וארבעה חנויות תת קרקעיים, שכמובן לא יהיו בלתי נראים כיוון שיש צורך בפתחי אחוורז; אחד הדב רים האבסורדיים הוא שהעירייה מנסה להנהיג מדיניות של צמצום כלי רכב ועידוד תחבורה ציבורית. אבל מת' כננת את החנויות האלה שאמורים לשרת 3,000 רכבים. אז נכון שישאר קצה צוק שלא ייגעו בו אבל זה כבר לא יהיה שווה כלום. הצהרות העירייה על הקמת פארק שישמור את השטח הן בעיקר מכבסות מילים, שכן הקשר בין פארק עם מערכת השקיה לטבע לא קיים. מגיל 12 אני מטיל על הרכס רוץ שם. יש לי מסלול ריצה של 20 דקות שנמהלכו אני רואה נוף, טבע וים במקום סתם בטון, פנסים ורשא".

או תרין פפאיק.

"מה זה פארק? שבילים, תאורה וספ' סלים. לפני שאשתי ואני התחתנו היינו הולכים ויושבים שם על הדיונה. זה מקום מאוד רומנטי ואנחנו לא היחידים שעשו את זה ואני אפילו לא רוצה להתמודד עם המחשבה שהרכב הזה הולך להיהרס". מדי שבוע, בעיקר בימי שישי, עורך יגנר סיורים באזור במטרה להעלות את

יואל חסון (באדום) בהדרכת יוזמות

לא שיתפו את הציבור

גם פעילי מטה המאבק להצלת חופי גורדון ופרישמן שנוסד בשל עבודות להרחבת הטיילת נערכים להמשך המאבק

רכס הכורכר בצפון העיר אינו רצועת החוף היחידה שעליה נלחמים בימים אלה. לפני כחודשיים נדרמה המתרחצים (כן, יש כאלה גם בחורף), אנשי המטקות והרצים בחופי גורדון ופרישמן לגלות דחפורים שמפנים מהחוף את החול. לאחר בירור הבינו התושבים כי העירייה החליטה לכסות שמנה מטרים מהחוף – מהמרינה ועד הרדלפינרים – בבטון ועץ, במטרה להרחיב את הטיילת. עלות הפרויקט, נכון להיום ומבלי לקחת בחשבון בעיות עתי ריות שיגרמו לעלויות נוספות – 150 מיליון שקל.

מלבד התקוממותם על ההחלטה התמונה להרחיב את הטיילת על חשבון החוף הצד ממילא, טוענים פעילים כי הציבור לא שותף במלוא המידע במה לך הרמטני הזה והסתירו מפניו כי חלק גדול מהנוף עתיד להיעלם במהלך שיפוץ והרחבת הטיילת.

בימים אלה שוקרים פעילים להצלת החוף על הכנת עתירה נגד התוכנית, בתקווה שהעבודות לא יעברו את מטעם פרישמן־גורדון ולא ימשיכו עד המיקום המתוכנן ברדלפינרים.

"כשראיתי את הבולדוזרים הייתי בשוק", מספרת נעמית מור חיים, מקימת מטה "מצילים את חוף תל אביב". "הולכים לבנות שם טריבונות בעומק אריר ופשוט מחריבים את החוף. מדובר לא רק בפגיעה בחוף עצמו אלא גם במשטר החולות ותוך כמה שנים פשוט נאבד לחלוטין את החוף. בקיץ, כשיש אלפי מתרחצים, מאוד צר על החוף, ובחורף, מסעדות מסוימות יושבת ממש בתוך המים. מה יהיה כשהחוף איפילו יותר צר? העירייה בעצם רוצה להכשיר בדיעבד את כל הבנייה הבלתי חוקית והיתרי בנייה לקוטסקים שהפכו למסעדות, ק"ס שמשנים האחרונות היא העלימה ממנה עין כיוון שכן יכלה לגבות מהכוינים יותר כסף".

"שיתוף הציבור לא התקיים על עצם התוכנית אלא על העיצוב שלה", מחזקת חברת המועצה מיטל להבי (מרצ) את הטענות. "ולכן עצם ביצוע התוכנית לא היה חלק ממה שהציבור יכול היה להביע עליו עמדה ונשארו לו שוליים דקים מאוד להשפעה. גם בנושאים שכן הועלו, לא הייתה הטמעה מספקת בקרב הציבור. אין לי שום בעיה עם הסדרת הרישיונות של המס' עדות ושיקים הטיילת, אבל אין בין אלה לבין גידול הפרויקט תוך פגיעה במשאבי הטבע, דבר וחצי דבר".

לטבע ולשכוח שאתה בתוך עיר, ורואה את הבניינים רק מרחוק", אומרת הדס מרשל (28), יועצת לחינוך סביבתי. "אני מאוד מקווה שעוד כמה שנים אוכל לקחת את הילדים שלי לשם ושלא אצ' טרך לנסוע כמה שעות כדי לראות קצת טבע. זה משהו שלרעתי צריך להיות נגיש וזמין ואפילו חלק מהיומיום ולא שבמקום. קבוצת מנהיגות מבין התלמי' דים הכינה מיצג, שבו חלק מן הילדים לבשו חולצות מכופתרות ועניבות והח' זיקו ערימות של שטרות כסף. הילדים נשאו שלטים: "החוף גם לילדים" ו"לא רק לעשירים".

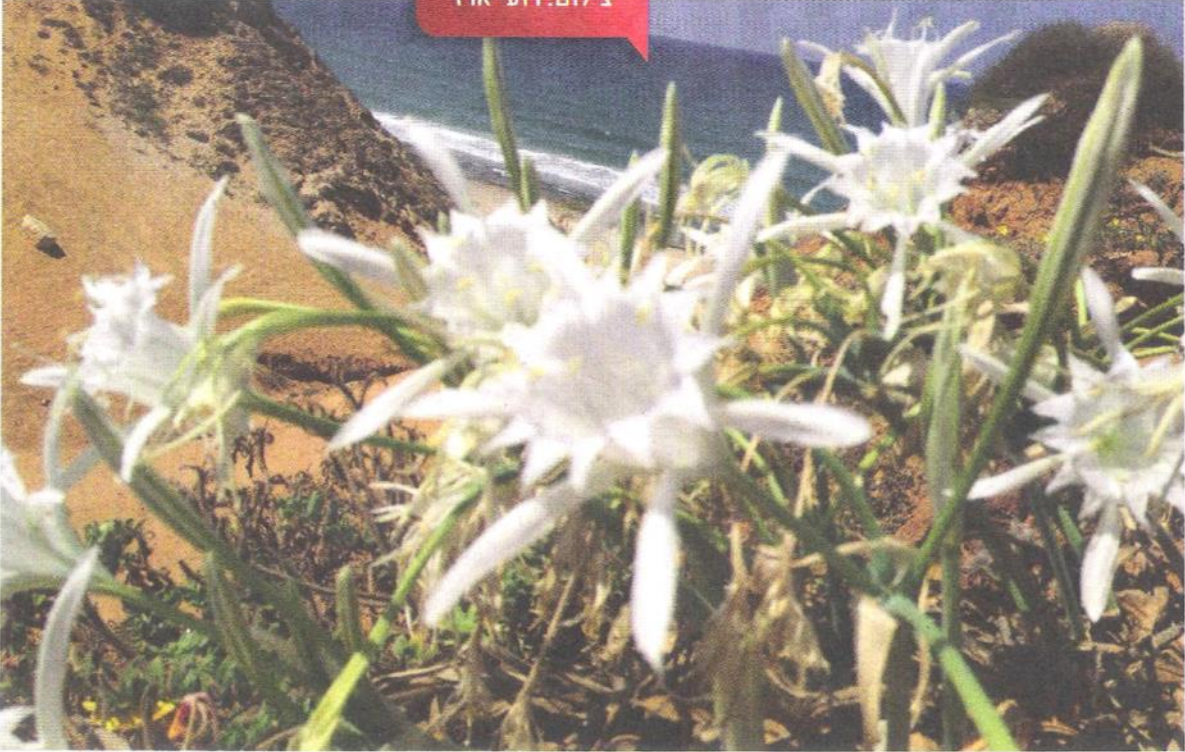
קמפינג בסופי שבוע

יוגנר לא לבד. בין הפעילים במאבק הזה אפשר למצוא את השחקנית לש' עבר ומתרגלת היוגה והמדיטציה בהווה ענת צחור. "אני בהחלט מתכוונת להגיע להפגנה מול המועצה הארצית בירוש' לים. זה אחד המאבקים החשובים נגד המגטילות שרווחות פה, של גישה אלימה וכוכשת, שאני חייבת להתקומם נגדה. אנחנו נמצאים כרגע בהישרדות במקום מתורע שבו אין חוקים שמגינים על הס' ביבה ועל הארמה. אדם בלי ארמה מהו? אדם שחי בקניונים".

"גולדתי וגרלתי באזור הרכס. זה מק' סים שותף המש דקות אתה יכול לקפוץ

ד"ר כהן: "נראה כי לא התבצע סקר רציני להערכת משאבי המגוון הביולוגי לקראת כתיבת התסקיר, ועל כך תעייד, בין היתר, העובדה כי מבין 180 עמודיו, עשר שורות בלבד מוקדשות לממצאי החי והצומח בתחום התוכנית. וגם הן רצופות שגיאות ואי דיוקים רבים"

מי צריך פארק מלאכותי? צילום: רועי ארז

שהיא הולכת להקים פארק לטובת הצ"י בור, כדאי שהיא תשאל את הציבור לפני כן אם הוא בכלל מעוניין בזה. היו רי עיר שצמחה מהחולות, אז למה לא ליצור תוכנית של עיר שמחבקת את הריונות האחרונות שלה?".

יואל חסין (22), תושב רמת אביב, פעיל מאוד במאבק. עד לאחרונה קיים במקום ביתד עם חבריו ובני נוער מהאזור סופי שבוע של קמפינג. הם הקימו אוהלים, הרליקי מדורות ובישלו בסיר פויקה. בעולם יש שמורות טבע – בני יורק, חנה, אבל האמת הכתה לי בפרצוף לפני כשנה וחצי כשהבנתי שלא רק בגיינים יקומו שם אלא גם קניונים וחניונים. התוכן הוא מועזע. בהמון מטרופלינים ואנשים רומי. היינו כל פעם איהו עשרה חברה" ובמהלך היום היינו מחתימים על העצומה אנשים שהגיעו לטייל באוה. האלה מאוד מחלחלים יוכלים לשנות את התפיסה כולה. בכלל, חשוב שהם מתישהו כשהייתה סופת חול. עכשיו,

תגובות

אנחנו בוגעים? להפך

החברה להגנת הטבע: אנחנו מאזנים בין הדרישה למגורים ובין השמירה על ערכי

טבע ונוף • העירייה: רכס הכורכר הוא נכס אקולוגי. נשמור עליו

הסביבה נלחם ועמד על כך שתוכניות הבנייה ידרשו להציג תוכנית לפיתוח פארק חופי באזור. פארק זה יאשור רק לאחר בחינה עמוקה ומדויקת של ערכי הטבע והנוף במקום בליווי יועץ אקולוגי, על מנת לשמור את ערכי הטבע הקיימים במצוק ואת הנוף היחיד רי. התוכנית הנוכחית מבטלת תוכניות קודמות לבנייה בשטח ומשפיר אתן באופן משמעותי – הן מבחינת שימור ערכי הטבע והן מבחינת שיפור ניצול המשאב הקרקעי".

מערייית תל אביב נמסר כי "ברר" מה לפעילים ולארגונים הסביבתיים, מכירה העירייה בחשיבותו של רכס הכורכר ורואה בו נכס אקולוגי ייחודי אשר יש לפעול לשימורו בצורתו הטי' בעית. השלב להרגיש כי בניגוד לטע' נות, תוכנית 3700 מסדירה את שימור הערכים הסביבתיים באמצעות הקמת גרפיה הקיימת וקיבל את אישור הוע' דה, זאת מאחר שהוא נע בין 200-300 מטרים (למעט בקעש של סיאנדרסאן, שנבנה בטרם תכנן הורבע). "מגריש' החניה הצבורית הם תת קר' קעייה ויקוצו לטובת באי החוף והפארק ובהם 3,000 מקומות חניה. העירייה

ויגנר, בעיל: "אחד הדברים האבסורדיים הוא שהעירייה מנסה להנהיג מדיניות של צמצום כלי רכב ועידוד תחבורה ציבורית, אבל מתכננת את החניונים האלה שאמורים לשרת 3,000 רכבים. ההצהרות שלה על הקמת פארק שישמור את השטח הן בעיקר מכבסות מילים"

יכירו צדדים אחרים של שלווה ויוכלו ליהנות מדברים רגועים".

270,300 וא 270?

לעיר שהגישו למועצה פעילי המטה להצלת הרכס, הם ציפו סקר אקולוגי מקיף על האזור שיבצע האקולוג ד"ר חסין, יש הרבה זיכרונות מהאזור המיועד לכליה: "כנער הייתי מגיע הרבה לחולות, מקום שקט ונעים, יורה בחץ וקשת. זה בין המקומות הבודדים שיש בהם כאלה מרחבים בשביל לע' שות דברים כאלה. כחניך ומדריך בשבט אביב היינו מקיימים שם את הא"ש לילה ואת טקסי האש. היום לבני הנוער בקושי יש מקומות להדליק בהם מדורות בל"ג בעומר. אני חושב שגם מבחינה חינוכית חשוב לשמור על המ' קום הזה. חשוב שילדים ויכולו לגדול עם תמונה של טבע בראש, הדברים בזמנו העירייה ובסקר שלו הוא מציי: "תסקיר ההשפעה על הסביבה של החר'

מממצאי הסקר עולה גם כי מינים שר נים שלגביהם נטען בתסקיר התוכנית של העירייה כי נכחדו מהאזור, ובהם חבצלת החוף וגר הלילה החוף, עדרם קיימים בו. ל"ר כהן יש גם לא מעט השגות על תכניתו, שימור השטח כשטח טבעי, ללא בינוי ופיתוח, יאפי' שר להפכו לשמורת טבע עירונית". סגן ראש העירייה פאר ריסקר (הירוקים) שימש ממלא מקום יו"ר ועדת המשנה המקומית לתכנון וב' נייה כשאורשה התוכנית. השבוע הוא מתפתל: "אני חתמת' על התוכנית, לא אישרתי אותה. הוועדה אישרה. מי שהוביל את התוכנית זו החברה לה' גנת הטבע והעירייה הלכה איתה יד ביד. אנחנו, סיעת הירוקים, ערערנו עליה. לצערי, מועצת העיר לא חשבה כמונו. הערעור שלנו היה על חוק ה' 300 מטר בנייה מהים שלא נשמר. לפי התכנון, היוו אזורים ברכס שוב' נייה בהם תהיה במרחק של 270 מטר, ויש כאלה במרחק של 150. העיר לא אביב צריכה לשמש דוגמה למי שה' חליטו בכל הארץ".

למרות הדברים, ויסקר סבור כי בסך הכול מדובר בתוכנית טובה: "זאת תוכנית מהפכנית. בעצם לוקחים את מרכז תל אביב ומשכפלים אותו לצפון. יהיה מרכז נוסף עם רחובות, חנויות וכיכרות. זו תפיסה טובה מב' חזינת התכנון".

לעומתו, למהנדס העיר לשעבר, ישראל גודוביץ', אין אפילו מילה טובה אחת לומר על הפרויקט הג' רביווי: "מה שנעשה כאן על ידי העירייה זו אחת ההונאות הגדולות שאני מכיר. הרי יש את חוק החופים שלפי אסור לבנות 300 מטר מהים והם טוענים שהם לא כל מיני הק' לות והשר יורע מה. רכס הכורכר הוא נכס עצום שאורכו קרוב לשני ק"מ להרוויח לאכורה תשלומי קנסות. כל שהוא נמצא על הים. אישור הבנייה הכי הוא במרחק של 100' מטר וזה הכי חמור. העירייה ציירה את זה כאילו מדובר בפארק, אבל היא הולכת של תול בבטן החר' שש קומות של תנין מבטון. הייתי בשוק כשראיתי את התוכנית. העירייה לא הראתה שום

72 מיני עופות מקננים באזור צילום: רועי אברהם

בדיקה קונסטרוקטיבית וכשאמרתי שהרכס פשוט יתפורר לאחר עבודה כזאת, אמרו לי 'אין בעיה, נחזיר את השברים'. בזה שיפורו את שבירי הכר' רכב הם ישמרו את הרכס? זה בדיוק מה שעשו עד רכס הכורכר בהילטון, וזה בניגוד להוראות הוועדה לשימור החופים. הייתי בפגישה אצל השר להגנת הסביבה, גלעד ארדן, והוא טען שאף אחד לא אמר לו. לא קיב' לת' שום תשובה לגבי איך הדבר הזה עבר וקשה לי להבין איך שר נותן יד לעבירה על החוק".

יש בכלל צורך בפרויקט הזה, ש"י כלול מרכיבים מסחריים, פארק מלא"?

ברתי וארבעה חנויות?

"ברור שלא. מצד אחד, העירייה בונה שכונת מגורים. מצד שני, היא מומינה אליה אלפי כלי רכב להגיע אליה בהגים ובשבתות, שהיא מסדרת להם חניה. המצוק הרי מגיע מטרים ספורים מפני הים ומה שנותר מהחוף וור רצועה של 12-10 מטר, לא אין ממש חוף ים. אם היו מרבירים על להוין את המצוק, הייתי מבין. אם היו מרבירים על לייבש את החול, הייתי מבין. היא בשביל את שם מקום, או בשביל מה צריך שכל האנשים האלה יגיעו? בשביל לעשות קניות? זו בעיה פונק' ציונלית שאף אחד לא צריך. אם אתם בונים שכונת מגורים, אל תומינו אלפי אנשים לים או לקניות. כל הכ' בור להצלה' ואני לא יודע מה הולך שם. תאונות הבטון זו צרה נוראה. זה לא יפה וזה מבהיל." ■

גודוביץ': "העירייה הולכת לשתול בבטן ההר שש קומות של חניון מבטון. העירייה לא הראתה שום בדיקה קונסטרוקטיבית וכשאמרתי שהרכס פשוט יתפורר לאחר עבודה כזאת, אמרו לי 'אין בעיה, נחזיר את השברים'. בזה שיפורו את שבירי הכורכר הם ישמור את הרכס?"